

EU-MIDIS in het kort

Inleiding tot de enquête van het FRA naar ervaringen met discriminatie in de Europese Unie

Bureau van de Europese Unie voor de Grondrechten (FRA)

20 09	EU-MIDIS
	Enquête van de Europese Unie naar minderheden en discriminatie
	Nederlands
	 EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

EU-MIDIS in het kort
**Inleiding tot de enquête van het FRA
naar ervaringen met discriminatie in de Europese Unie**

Bureau van de Europese Unie voor de Grondrechten (FRA)

Inleiding tot het FRA en EU-MIDIS

De bevolking van de EU is zeer divers en deze diversiteit neemt steeds verder toe. Naast gevestigde minderheden, zoals Roma en nationale minderheden, heeft immigratie van buiten de EU de afgelopen jaren een belangrijke rol gespeeld bij de ontwikkeling van de etnische en culturele diversiteit van de Unie. Tegelijkertijd versterkt het verkeer van mensen binnen de EU – mede door de uitbreidingen in 2004 en 2007 en het beginsel van vrij verkeer van EU-burgers – de realiteit van een dynamische en steeds meer diverse bevolking in veel lidstaten.

Bureau van de Europese Unie voor de Grondrechten (FRA) – de activiteiten in een notendop

Onderzoek, gegevensverzameling en analyse:

- objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie over de ontwikkeling van de grondrechten in de EU verzamelen, analyseren en verspreiden;
- methoden en normen ontwikkelen om de kwaliteit en vergelijkbaarheid van gegevens op EU-niveau te verbeteren;
- wetenschappelijk onderzoek en enquêtes uitvoeren en stimuleren.

Advisering van EU-instellingen en -lidstaten:

- conclusies en standpunten voor de EU-instellingen en -lidstaten bij het ten uitvoer leggen van Gemeenschapsrecht opstellen en publiceren;
- een jaarverslag over grondrechten in de EU en themaverslagen op basis van onderzoek en enquêtes van het Bureau publiceren, met daarbij bijzondere aandacht voor goede praktijkvoorbeelden met betrekking tot grondrechten.

Bewustmaking en samenwerking met het maatschappelijk middenveld:

- de grondrechten onder de aandacht van de bevolking brengen;
- de dialoog met het maatschappelijk middenveld bevorderen;
- een platform voor de grondrechten voor het uitwisselen van informatie en het gezamenlijk benutten van kennis tot stand brengen en coördineren.

EU-MIDIS heeft als doel empirisch onderbouwde informatie te verstrekken die beleidsmakers en andere relevante belanghebbenden kan helpen discriminerende en racistische praktijken aan te pakken en de ondersteuningsstructuren voor de slachtoffers van discriminatie en raciaal geïnspireerde misdrijven te verbeteren.

EU-MIDIS in het kort

- **EU-MIDIS staat voor ‘European Union Minorities and Discrimination Survey’, m.a.w. ‘Enquête van de Europese Unie naar minderheden en discriminatie’**
- **Dit is de eerste enquête van deze aard waarbij op systematische wijze minderheden in alle EU-lidstaten ondervraagd zijn** over hun ervaringen met discriminatie, hun bewustzijn van hun rechten en van waar men kan klagen over discriminatie, het slachtoffer zijn van raciaal geïnspireerde misdrijven en hun ervaringen met wetshandhaving en grenscontrole.
- **In alle landen is dezelfde standaardvragenlijst gebruikt** om met EU-MIDIS de resultaten van de verschillende onderzochte groepen te kunnen vergelijken.
- **In 2008 zijn in de 27 EU-lidstaten persoonlijke gesprekken gevoerd met 23 500 immigranten en leden van etnische minderheden.**
- **5 000 mensen uit de meerderheid van de bevolking die in dezelfde streken wonen als de minderheden zijn in tien lidstaten bevraagd** om de resultaten voor een aantal kernvragen te kunnen vergelijken.
- **De vragenlijst bestond uit 150 vragen en 300 variabelen**, waarbij rekening werd gehouden met alle mogelijke antwoorden die op elke vraag gegeven konden worden. Bovendien kunnen de resultaten worden geanalyseerd met betrekking tot de kenmerken van de respondenten, zoals geslacht en leeftijd, die ten behoeve van de statistieken anoniem verzameld zijn.
- **Elk interview duurde 20 minuten tot één uur**, afhankelijk van de mate van discriminatie en slachtoffering die elke geënquêteerde ervaren had.

Waarom een enquête nodig is

Ondanks het feit dat de samenstelling van de bevolking van de lidstaten steeds diverser wordt, laten de verslagen van het Bureau keer op keer zien dat er in veel landen een ernstig gebrek aan gegevens over minderheden is. Er zijn gegevens nodig om de sociale integratie van minderheden in de Europese gemeenschappen te kunnen meten en om vast te stellen in welke mate minderheden te lijden hebben onder discriminerende behandeling en criminele slachtoffering, waaronder raciaal geïnspireerde misdrijven. Dit geldt voor etnische minderheden, immigranten, nationale minderheden en EU-burgers die zich in en door de EU begeven.

Er worden in een aantal lidstaten en op communautair niveau pogingen ondernomen om het huidige tekort aan harde gegevens over de ervaringen van minderheden met discriminatie en slachtoffering aan te pakken. Deze gegevens kunnen ook worden gebruikt als indicatoren van sociale insluiting of marginalisering. Het verzamelen van gegevens in de EU blijft echter gericht op de ervaringen van de meerderheidsbevolking; met de bestaande steekproefsgewijze onderzoeksbenaderingen – zoals de Eurobarometer en de Europese Sociale Enquête – kan slechts een handvol respondenten uit minderheidsgroepen worden bereikt. Als gevolg daarvan hebben de beleidsmakers nog altijd weinig informatie over hoe minderheden zelf het dagelijkse leven in de EU-lidstaten ervaren. Dit voortdurende tekort aan gegevens en, belangrijker nog, vergelijkbare gegevens, maakt het voor beleidsmakers op nationaal en EU-niveau moeilijk om maatregelen ter bestrijding van discriminatie en slachtoffering van minderheden te ontwikkelen en gericht toe te passen.

Als gevolg van deze situatie is het FRA, met ondersteuning van zijn belangrijkste partners, een EU-breed onderzoek in de 27 lidstaten gestart naar de ervaringen van geselecteerde groepen immigranten en etnische minderheden met discriminatie en criminele slachtoffering, waaronder ervaringen met raciaal geïnspireerde misdrijven en discriminerende wetshandhaving.

Welke vragen werden in de enquête gesteld?

Het merendeel van de enquêtevragen in EU-MIDIS betrof de volgende thema's:

- vragen over de perceptie van verschillende soorten discriminatie in het land waar men woont, evenals vragen over in hoeverre men zich bewust is van de rechten die men heeft en waar men terecht kan met klachten over discriminatie;
- vragen over de ervaringen van de respondenten met discriminatie vanwege hun etnische achtergrond op negen verschillende gebieden van het dagelijkse leven en of zij discriminatie hebben gemeld;
- vragen over de ervaringen van respondenten als slachtoffer van een misdrijf op vijf gebieden, waaronder de vraag of ze dachten dat het misdrijf geheel of gedeeltelijk door hun minderheidsachtergrond was ingegeven en of zij bij de politie aangifte hebben gedaan van het misdrijf;

Lidstaat	Afkortingscode
België	BE
Bulgarije	BG
Tsjechië	CZ
Denemarken	DK
Duitsland	DE
Estland	EE
Ierland	IE
Griekenland	EL
Spanje	ES
Frankrijk	FR
Italië	IT
Cyprus	CY
Letland	LV
Litouwen	LT
Luxemburg	LU
Hongarije	HU
Malta	MT
Nederland	NL
Oostenrijk	AT
Polen	PL
Portugal	PT
Roemenië	RO
Slovenië	SI
Slowakije	SK
Finland	FI
Zweden	SE
Verenigd Koninkrijk	UK
Midden- en Oost-Europa	MOE
Voormalig Joegoslavië	Ex-Joe

- vragen over ervaringen met wetshandhaving, douane en grenscontrole en of respondenten van mening waren dat zij het slachtoffer waren van discriminerende etnische profilering.

De respondenten werd gevraagd naar hun ervaringen met discriminatie en slachtoffering in de laatste vijf jaar en in de afgelopen twaalf maanden.

Wat zal EU-MIDIS aantonen?

Een aantal voorbeelden uit de enquête

- Het volledige gegevensbestand dat voortkomt uit de enquête zal een uitgebreide bron van informatie zijn over de ervaringen van verschillende minderheidsgroepen met discriminatie en slachtoffering in elk van de 27 EU-lidstaten.
- Hieronder volgt een voorproefje van wat het volledige gegevensbestand zal laten zien en hoe men op verschillende manieren tegen de bevindingen kan aankijken.

Percepties van discriminatie

Aan de respondenten werd gevraagd of ze wilden aangeven of zij van mening zijn dat discriminatie zeer wijdverbreid, redelijk wijdverbreid, redelijk zeldzaam of zeer zeldzaam is of niet voorkomt.

Alvorens er vragen werden gesteld over 'discriminatie', introduceerden de interviewers de idee van discriminatie bij de respondenten met het voorbeeld van iemand die minder gunstig wordt behandeld dan anderen vanwege een specifiek persoonskenmerk zoals de etnische of minderheidsachtergrond.

Figuur 1 toont het percentage respondenten in elke onderzochte groep dat van mening was dat discriminatie op basis van 'etnische afkomst of de achtergrond als immigrant' zeer of redelijk wijdverbreid was in hun land.

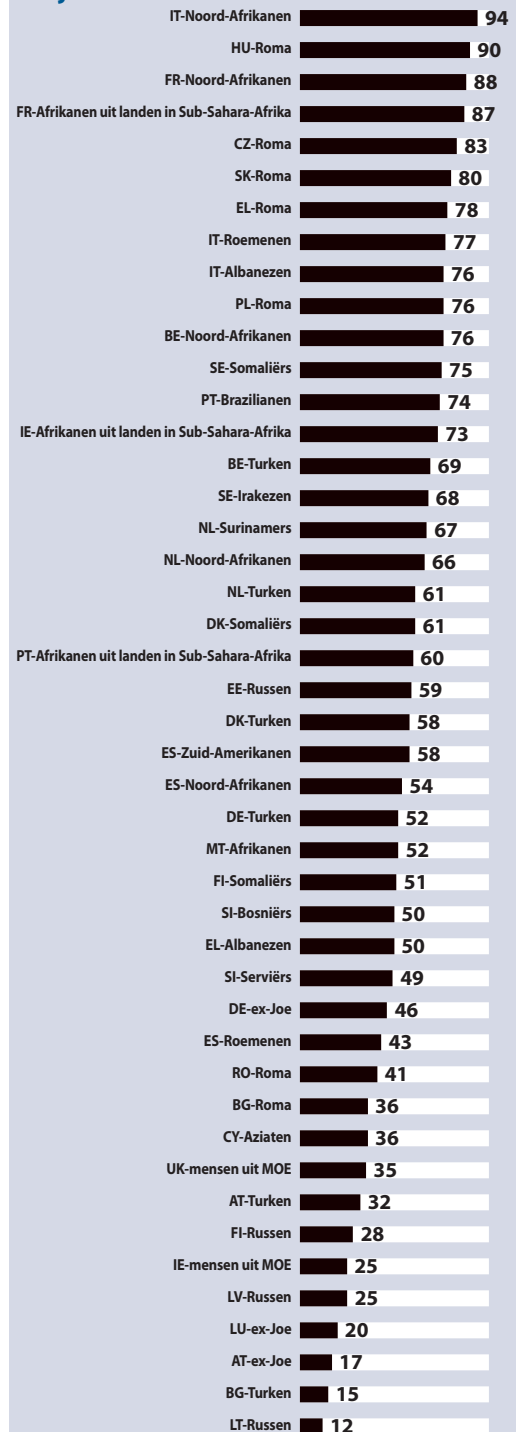
Deze resultaten moeten met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd aangezien ze de bevindingen voor zeer verschillende groepen betreffen. Ze tonen echter wel aan dat het merendeel van de in EU-MIDIS onderzochte minderheidsgroepen van mening was dat discriminatie op basis van etnische afkomst of de achtergrond als immigrant wijdverbreid is in de lidstaat waar zij werden bevraagd.

Deze bevinding biedt een beeld van de mate waarin minderheden in de EU zichzelf kwetsbaar voelen voor discriminatie op basis van hun etnische afkomst of hun achtergrond als immigrant of denken dat deze soort discriminatie met betrekking tot anderen wijdverbreid is.

Uit de resultaten blijkt dat er opmerkelijke verschillen in antwoorden zijn tussen groepen met dezelfde achtergrond. Zo was bijvoorbeeld in het geval van de Roma slechts een minderheid van de respondenten in Roemenië en Bulgarije (respectievelijk 41% en 36%) van mening dat discriminatie op

Figuur 1

Percentage respondenten dat van mening is dat discriminatie op basis van etnische afkomst of de achtergrond als immigrant wijdverbreid is in het land

EU-MIDIS, vraag A1A

basis van etnische afkomst of de achtergrond als immigrant wijdverbreid is, terwijl dat in de vijf andere lidstaten waar Roma werden bevestigd uiteenliep van 76% in Polen tot 90% in Hongarije.

Het eerste uit de enquête afgeleide 'Data in Focus'-verslag over Roma (gepubliceerd in april 2009) toont aan dat de *ervaringen* met discriminatie in verschillende gebieden gedurende de voorgaande twaalf maanden consistent minder waren voor Roma in Bulgarije en Roemenië dan voor Roma in andere lidstaten. In dit opzicht lijkt het dat de *percepties* van discriminatie op basis van etnische afkomst of de achtergrond als immigrant, waarvan hier verslag wordt gedaan, weerspiegeld worden in de *ervaringen* met discriminatie door Roma-respondenten; hierbij is sprake van een consistent patroon tussen percepties van en ervaringen met discriminatie.

In vergelijking daarmee was 59% van de Russen in Estland van mening dat discriminatie vanwege hun etnische achtergrond of het feit dat ze immigrant waren redelijk of zeer wijdverbreid was, maar toen specifieke vragen over hun eigen ervaringen met discriminatie gedurende de afgelopen twaalf maanden werden gesteld, kon slechts 17% zich een incident herinneren. In dit geval zouden de percepties van discriminatie niet overeenstemmen met de ervaringen met discriminatie, maar deze ogenschijnlijke ongelijkheid zou men ook kunnen uitleggen op basis van de geschiedenis en de context van Russen in Estland.

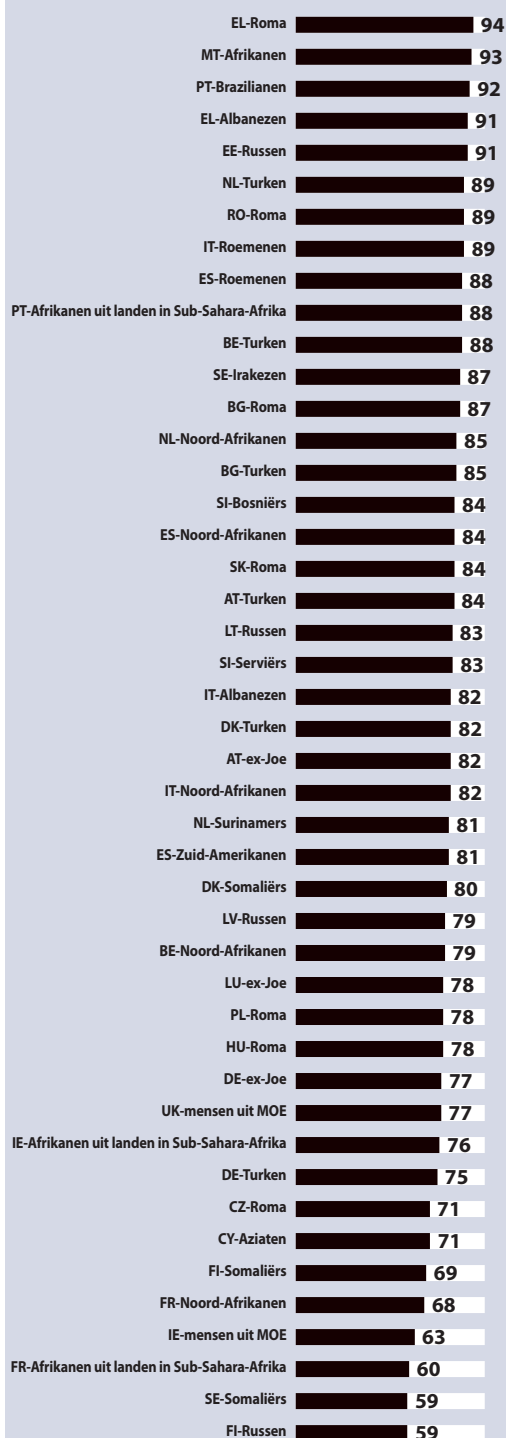
Kennis van organisaties die ondersteuning en advies bieden

Aan de respondenten werd gevraagd of ze een organisatie in hun lidstaat kenden die ondersteuning of advies kan bieden aan mensen die om welke reden dan ook worden gediscrimineerd.

De resultaten in figuur 2 geven aan dat de meerderheid van de respondenten in alle groepen – uiteenlopend van Roma in Griekenland en Afrikanen in Malta tot Somaliërs in Zweden en Russen in Finland – geen enkele organisatie kenden die ondersteuning of advies biedt aan mensen die worden gediscrimineerd.

Deze bevinding biedt verontrustend bewijs van de mate waarin groepen in de EU die het meest kwetsbaar zijn voor discriminatie niet op de hoogte zijn van waar ze hulp kunnen krijgen als ze worden gediscrimineerd. Tegelijkertijd zou dit resultaat ook kunnen duiden op een daadwerkelijk ontbreken van ondersteunende diensten in veel lidstaten.

Figuur 2
Percentage respondenten dat geen organisatie kent die ondersteuning en advies biedt aan mensen die worden gediscrimineerd

EU-MIDIS, vraag A3

EU-MIDIS toont een gebrek aan bewustzijn over en betrokkenheid bij diensten die ondersteuning en advies – ‘toegang tot de rechter’ – bieden aan minderheden die kwetsbaar zijn voor discriminatie.

Eerste bevindingen uit EU-MIDIS met betrekking tot het bewustzijn van respondenten over organisaties die ondersteuning en advies kunnen bieden aan mensen die worden gediscrimineerd:

Ten eerste – er moeten middelen worden geïnvesteerd om mensen die kwetsbaar zijn voor discriminatie bewust te maken van waar ze ondersteuning en advies kunnen krijgen.

Ten tweede – er moeten middelen worden toegewezen voor het opzetten en/of in stand houden van organisaties die ondersteuning bieden aan mensen die worden gediscrimineerd.

Ten derde – mensen die worden gediscrimineerd, moeten worden aangemoedigd en zich in staat voelen om hun ervaringen te melden bij een bevoegde organisatie of op de plek waar discriminatie zich voordoet, in de wetenschap dat hun klachten serieus worden genomen.

Ervaringen met discriminatie

De respondenten kregen vragen voorgelegd over hun ervaringen met discriminerende behandelingen op basis van hun achtergrond als immigrant of als lid van een etnische minderheid, op negen gebieden van het dagelijkse leven (zie kader 1).

De hier gemelde resultaten betreffen ervaringen in de afgelopen twaalf maanden.

Als zij aangaven in de afgelopen twaalf maanden gediscrimineerd te zijn, kregen zij vervolgvragen voorgelegd over elk gebied waarop zich discriminatie had voorgedaan:

- Hoe vaak had elk type discriminatie zich de afgelopen twaalf maanden voorgedaan?
- Hadden zijzelf of iemand anders het laatste incident van elk type discriminatie gemeld bij een bureau of organisatie waar men klachten kan indienen of op de plek waar de discriminatie zich voordeed?
- Als ze de discriminatie niet hadden gemeld, werd de geënquêteerden gevraagd uit te leggen waarom niet. De interviewers noteerden dan maximaal tien mogelijke redenen op basis van de antwoorden, gaande van ‘angst voor intimidatie door de daders als men de discriminatie zouden

melden’ tot ‘er zou toch niets gebeuren/veranderen als men de discriminatie zou melden’.

Roma-respondenten gaven het vaakst aan te worden gediscrimineerd – een op de twee Roma zei in de afgelopen twaalf maanden te zijn gediscrimineerd.

Figuur 3 toont het gemiddelde discriminatiepercentage voor de zeven bevraagde verzamelgroepen – dat wil zeggen, voor de respondenten die hebben aangegeven tijdens de afgelopen twaalf maanden ten minste één keer te zijn gediscrimineerd op een van de negen discriminatiegebieden die werden onderzocht.

KADER 1

Discriminatiegebieden

In het kader van EU-MIDIS werd respondenten gevraagd naar discriminatie die zij in de afgelopen twaalf maanden of in de afgelopen vijf jaar hadden ervaren op basis van hun achtergrond als immigrant of als lid van een etnische minderheid, opgesplitst in negen gebieden:

- 1) bij het zoeken naar werk,
- 2) op het werk,
- 3) bij het zoeken naar een huur- of woonruimte of -appartement,
- 4) door personeel in de gezondheidszorg,
- 5) door werknemers van sociale diensten,
- 6) door personeel op scholen,
- 7) in een café, restaurant of bar,
- 8) als men een winkel binnengaat of in een winkel is,
- 9) als men probeert een bankrekening te openen of een lening te krijgen.

Een hoge mate van discriminatie werd ook gemeld door respondenten uit landen in Sub-Sahara-Afrika (41%) en door Noord-Afrikanen (36%).

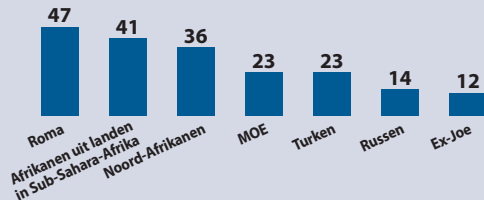
De enquête toonde aan dat de grote meerderheid van degenen die aangaven te zijn gediscrimineerd, hun ervaringen met discriminatie niet hadden gemeld bij een organisatie of op de plek waar de discriminatie zich had voorgedaan.

Zo meldde bijvoorbeeld gemiddeld slechts 20% van de respondenten uit landen in Sub-Sahara-Afrika hun laatste ervaring met discriminatie. Voor andere verzamelgroepen liep het melden aan een organisatie of op de plek waar de discriminatie zich voordeed uiteen van 21% bij de Roma tot 12% van de respondenten uit Midden- en Oost-Europa.

Zoals figuur 4 laat zien was de belangrijkste reden voor respondenten om hun meest recente ervaring met discriminatie niet te melden het feit dat er door het melden van het incident toch niets zou gebeuren of veranderen.

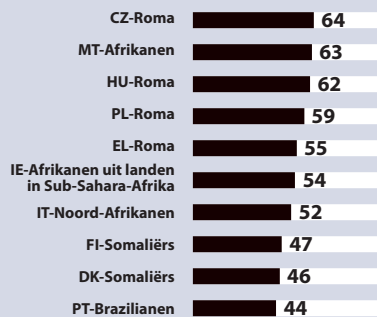
Figuur 3
Percentage mensen die discriminatie op ten minste een van de negen gebieden hebben ondervonden

Gedurende de afgelopen twaalf maanden

Tien groepen met de hoogste discriminatiecijfers, negen gebieden (%)

Gedurende de afgelopen twaalf maanden

EU-MIDIS, vraag CA2 t/m C12

Bovendien wist 36% niet hoe of waar ze discriminatie konden melden. De alledaagse aard van discriminatie wordt onderstreept door het feit dat 40% hun laatste ervaring als triviaal beschouwde en het melden niet waard vond omdat 'het normaal is/constant gebeurt'.

Twee antwoorden waarom men niet tot melding overging – 'zorgen over negatieve consequenties' en 'angst voor intimidatie door de daders' – werden samen door 40% van de respondenten genoemd, hetgeen aangeeft dat discriminatie niet voor alle respondenten als een kleinigheid kan worden beschouwd.

VOORBEELD: DISCRIMINATIE DOOR DIENSTVERLENERS IN DE PRIVESECTOR

De mate van discriminatie door dienstverleners in de privésector

Figuur 5 kijkt naar één gebied waar discriminatie plaatsvindt – bij dienstverlening in de privésector (met de resultaten voor discriminatie in een café, restaurant of bar, bij het binnengaan van of zich ophouden in een winkel en bij het proberen een bankrekening te openen of een lening te krijgen) – en laat zien dat patronen van algemene discriminatie jegens de verzamelgroepen blijven bestaan in de private dienstverleningssector. Wederom geven de Roma aan het meest te worden

Figuur 4
Redenen waarom men het meest recente discriminatie-incident niet heeft gemeld

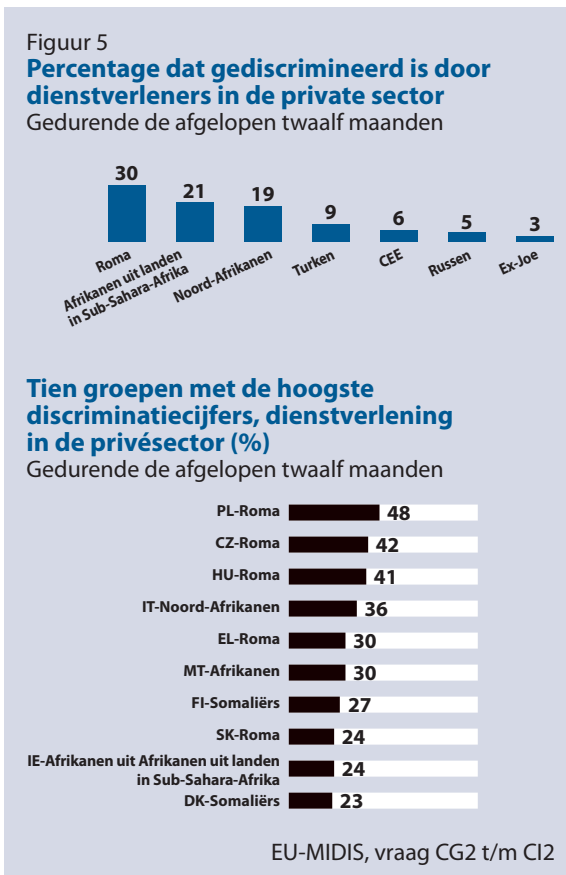
Gedurende de afgelopen twaalf maanden, alle respondenten

EU-MIDIS, vraag CA5 t/m C15

gediscrimineerd, gevolgd door Afrikanen uit landen in Sub-Sahara-Afrika en Noord-Afrikanen.

Als men naar de tien individuele groepen met de hoogste gemelde percentages discriminatie door dienstverleners in de privésector kijkt, bezetten Roma de top drie van alle groepen die in het kader van EU-MIDIS zijn bevraagd. In zijn totaliteit zijn het of respondenten van het Afrikaanse continent of Roma die de hoogste mate van discriminatie aangeven.

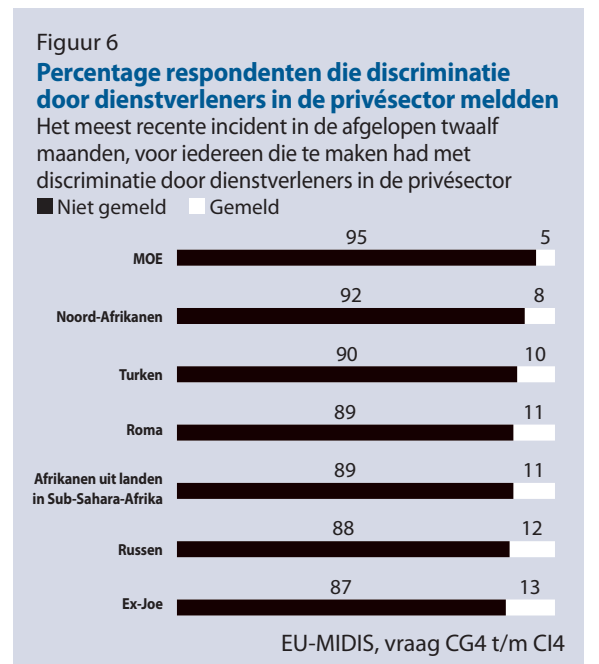
Het melden van discriminatie door dienstverleners in de privésector

Als we kijken naar het aantal mensen dat door dienstverleners in de privésector werd gediscrimineerd en dit heeft gemeld bij een bevoegde organisatie of op de plek waar de discriminatie zich voordeed, dan blijkt uit figuur 6 dat de meerderheid van alle respondenten in alle bevraagde groepen de discriminatie niet heeft gemeld. Immigranten uit voormalig Joegoslavië gingen het meest tot melding over (13%), Midden- en Oost-Europeanen het minst (slechts 5%).

Misdrijven met een racistisch motief

Binnen het kader van EU-MIDIS werd aan de respondenten een reeks vragen voorgelegd over hun ervaringen met vijf types misdrijven gedurende de voorgaande twaalf maanden (zie kader 2). Als respondenten aangaven in de laatste twaalf maanden het slachtoffer te zijn geweest van een bepaald misdrijf, werden er vervolgvragen gesteld over de aard van het misdrijf en met name of zij dachten dat aan het misdrijf racistische motieven ten grondslag lagen.

Als de respondenten aangaven dat ze de afgelopen twaalf maanden het slachtoffer zijn geweest van mishandeling en

bedreiging of van ernstige pesterijen – hetgeen in EU-MIDIS wordt aangeduid als een ‘in-person’ oftewel ‘op de persoon gericht’ misdrijf – stelde de interviewer gedetailleerde vragen over de aard van het laatste incident, zoals:

- hoe vaak dit zich de afgelopen twaalf maanden had voorgedaan;
- of men dacht dat het incident was ingegeven door racistische motieven, en, in het geval van vrouwen, of zij dachten dat het zich had voorgedaan vanwege het feit dat zij vrouw waren;
- of er één of meerdere daders waren;

KADER 2

Gebieden van slachtoffering

In het kader van EU-MIDIS werd aan respondenten gevraagd of zij de afgelopen twaalf maanden of de afgelopen vijf jaar het slachtoffer zijn geweest van misdrijven op een van de volgende vijf gebieden:

- 1) diefstal van of uit een voertuig,
- 2) inbraak of poging tot inbraak,
- 3) diefstal van persoonlijke eigendommen, zonder geweld of bedreiging,
- 4) mishandeling en bedreiging,
- 5) ernstige pesterijen.

Als de respondenten aangaven het slachtoffer te zijn geweest van een misdrijf, werd hen een reeks gedetailleerde vragen voorgelegd, waaronder de vraag of zij van mening waren dat aan het misdrijf racistische motieven ten grondslag lagen.

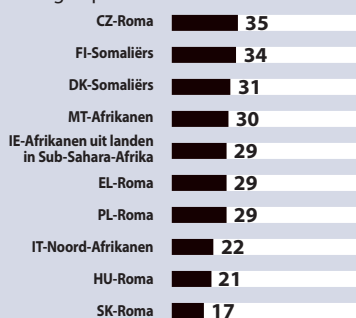
Figuur 7

Percentage respondenten die slachtoffer zijn geweest van misdrijven met racistische motieven, vijf misdrijven (%)

Gedurende de afgelopen twaalf maanden

Tien groepen die het vaakst slachtoffer zijn geweest van misdrijven met racistische motieven, vijf misdrijven (%)

Gedurende de afgelopen twaalf maanden

EU-MIDIS, vraag DA3-DC3, DD4, DE5

- wie de daders waren – bijvoorbeeld al dan niet een bekende van het slachtoffer, een lid van een racistische bende enz.;
- of de daders tot dezelfde minderheid, een andere minderheid of de meerderheid van de bevolking behoorden;
- of door de daders racistisch of om religieuze redenen aanstootgevend taalgebruik werd gebezigd;
- of van het incident aangifte was gedaan bij de politie. Zo niet, werd aan de geënquêteerden gevraagd uit te leggen waarom niet. De interviewers noteerden dan maximaal elf redenen op basis van wat de respondenten zeiden, gaande van 'angst voor intimidatie door de daders als men de discriminatie zouden melden' tot 'men had er geen vertrouwen in dat de politie iets zou kunnen doen';
- hoe ernstig het incident voor de geënquêteerde was.

Dergelijke gedetailleerde informatie zal worden gepresenteerd in een toekomstig EU-MIDIS 'Data in Focus'-verslag over criminele slachtoffering, dat informatie zal bieden over de aard van incidenten, met name over misdrijven met racistische motieven, die zeer nuttig kan zijn voor initiatieven op het gebied van wetshandhaving en misdaadpreventie waarmee men meer inzicht wil verwerven in dit soort misdrijven. De bevindingen zouden ook nuttig moeten zijn voor slachtofferhulporganisaties en niet-gouvernementele organisaties die zich inzetten voor minderheden die kwetsbaar zijn voor slachtoffering.

Figuur 7 toont het percentage mensen dat het slachtoffer is geweest van misdrijven met racistische motieven voor de zeven bevraagde verzamelgroepen – dat wil zeggen, voor de respondenten die hebben aangegeven tijdens de afgelopen twaalf maanden tenminste één keer het slachtoffer te zijn geweest van misdrijven met racistische motieven op één van de vijf gebieden die werden onderzocht.

Net als in het geval van discriminatie, blijkt dat Roma en Afrikanen uit Sub-Sahara-Afrika met betrekking tot kwetsbaarheid voor racistische slachtoffering overwegend meer negatieve ervaringen melden.

Aangifte doen van misdrijven met een racistisch motief

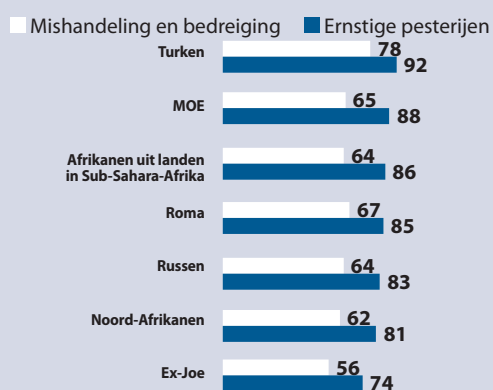
Figuur 8 toont het percentage respondenten dat aangeeft het slachtoffer te zijn geweest van een raciaal geïnspireerd misdrijf en hiervan geen aangifte hebben gedaan bij de politie.

Bij elke bevraagde verzamelgroep deed de meerderheid van de respondenten die het slachtoffer is geweest van mishandeling, bedreiging of ernstige pesterijen hiervan geen aangifte bij de politie.

Figuur 8

Percentage misdrijven met racistische motieven waarvan geen aangifte is gedaan, per type (mishandeling en bedreiging of ernstige pesterijen)

Gedurende de afgelopen twaalf maanden, van alle slachtoffers van een op de persoon gericht misdrijf met racistische motieven

EU-MIDIS, vraag DD4 & DD11 en DE5 & DE10

Een op de twee respondenten die het slachtoffer waren van mishandeling, bedreiging of ernstige pesterijen met racistische motieven, gaf aan geen aangifte te hebben gedaan van het meest recente incident, omdat ze er geen vertrouwen in hadden dat de politie iets zou kunnen doen.

Afrikanen uit landen in Sub-Sahara-Afrika en Roma-respondenten deden het vaakst melding van racistische slachtoffering – een op de vijf gaf aan in de afgelopen twaalf maanden het slachtoffer te zijn geweest van een ‘raciaal geïnspireerd’ misdrijf.

Bewijsmateriaal dat is opgenomen in het jaarverslag van het Bureau over de situatie ten aanzien van racisme en vreemdelingenhaat in de lidstaten, wijst vaak op een zeer laag aantal of helemaal geen officieel geregistreerde misdrijven met racistische motieven in een aantal lidstaten. Als we de aantallen racistische incidenten die in EU-MIDIS zijn geregistreerd zouden nemen en deze zouden extrapoleren voor de bevroegde minderheidsbevolking(en) in elke lidstaat, zouden de resultaten erop duiden dat duizenden gevallen van racistische slachtoffering niet bij de politie worden gemeld en derhalve ook niet worden opgenomen in de verzamelmecanismen voor officiële strafrechtgegevens.

Bepaalde plekken mijden uit angst het slachtoffer te worden van een haatmisdrijf

Naast vragen over de ervaringen van respondenten met misdrijven waarvan ze het slachtoffer zijn geweest en of zij van mening waren dat die raciaal geïnspireerd waren, werd aan de respondenten ook gevraagd of ze bepaalde plekken meden uit angst mishandeld, bedreigd of lastiggevallen te worden vanwege hun achtergrond als immigrant of als lid van een minderheid.

Uit de resultaten die in figuur 9 worden getoond, blijkt dat gemiddeld 31% van de Roma en één op de vier Afrikanen uit landen in Sub-Sahara-Afrika vermijdingsgedrag vertoont uit angst het slachtoffer te worden van een ‘racistisch’ misdrijf. Eén op de vijf Noord-Afrikanen vertoont hetzelfde gedrag, evenals een vergelijkbaar aantal respondenten uit Midden- en Oost-Europese landen – hetgeen aangeeft dat de angst het slachtoffer van een misdrijf te worden vanwege iemands achtergrond als immigrant of als lid van een etnische minderheid zich niet beperkt tot iemands huidskleur, maar ook groepen kan treffen die er ogenschijnlijk ‘hetzelfde uitzien’ als de meerderheidsbevolking in veel EU-lidstaten.

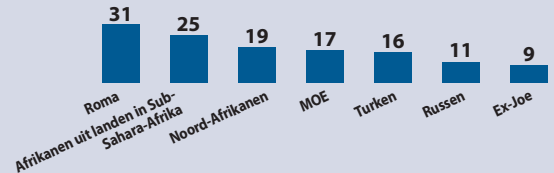
Net als bij discriminatie duiden de bevindingen van de enquête met betrekking tot misdrijven met racistische motieven erop dat de cijfers van de officiële statistieken een zeer ontoereikend beeld geven van de ware omvang van het probleem.

Met betrekking tot de tien groepen met het hoogste gemelde vermijdingsgedrag laat figuur 9 zien dat deze lijst gedomineerd wordt door Roma – elke tweede Roma-respondent in Polen

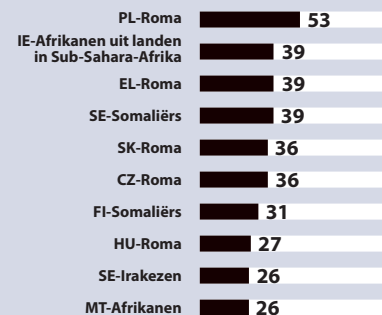
Figuur 9

Percentage respondenten die bepaalde plekken ontlopen uit angst te worden mishandeld, bedreigd of ernstig lastiggevallen vanwege hun achtergrond als immigrant of als lid van een etnische minderheid

Gedurende de afgelopen twaalf maanden

Tien groepen met het hoogste percentage respondenten die bepaalde plekken ontlopen uit angst te worden mishandeld, bedreigd of ernstig lastiggevallen vanwege hun achtergrond als immigrant of als lid van een etnische minderheid

EU-MIDIS, vraag DF1

vertoont dit gedrag om maar niet het slachtoffer van een haatmisdrijf te worden. Ook groepen van het Afrikaanse continent en, opvallend, Irakezen in Zweden geven aan zich van vergelijkbaar vermijdingsgedrag te bedienen.

Door dit vermijdingsgedrag is het aantal haatmisdrijven dat kwetsbare minderheden ervaren waarschijnlijk lager. Deze resultaten duiden tegelijkertijd op een zekere mate van sociale marginalisering die diverse minderheidsgroepen in de EU ervaren en die wordt verergerd doordat zij denken zich van bepaald gedrag te moeten bedienen om maar niet het slachtoffer van een haatmisdrijf te worden.

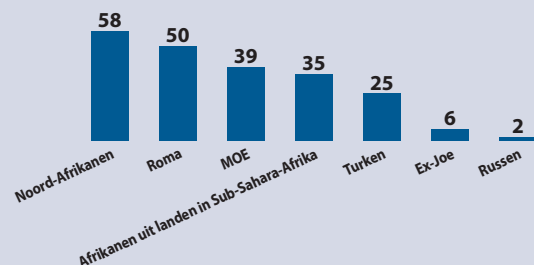
Niet-discriminerende wetshandhaving en staande gehouden worden door de politie

Om inzicht te krijgen in hoe de politie met minderheidsgemeenschappen omgaat in het kader van sociale integratie en gelijke behandeling, legde EU-MIDIS de respondenten een aantal vragen voor over hun ontmoetingen met wetshandhavers.

Figuur 10

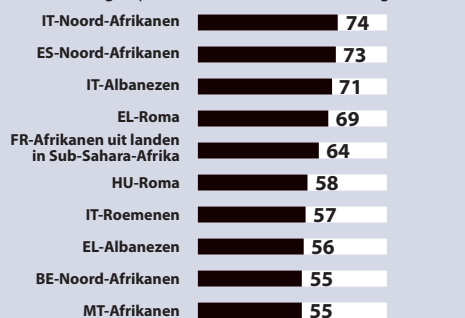
Percentage respondenten dat van mening was dat de politie hen had staande gehouden vanwege hun achtergrond als immigrant of als lid van een etnische minderheid

Van iedereen die de afgelopen twaalf maanden staande is gehouden

De tien groepen die het vaakst het idee hadden staande te worden gehouden door de politie vanwege hun achtergrond als immigrant of als lid van een etnische minderheid

Van iedereen die de afgelopen twaalf maanden staande is gehouden

EU-MIDIS, vraag F5

Aan de respondenten werden de volgende vragen gesteld:

- Hoe werden ze door de politie behandeld als zij aangifte deden van het feit dat ze het slachtoffer waren van een misdrijf?
- Wat waren hun redenen om geen aangifte te doen bij de politie?
- Hoe vaak waren ze de afgelopen twaalf maanden door de politie staande gehouden en waren zij van mening dat zij specifiek vanwege hun etniciteit of hun achtergrond als immigrant staande werden gehouden?
- Hoe werden zij bij overige contacten met de politie behandeld?

Figuur 10 laat de resultaten zien van respondenten die van mening waren dat zij *specifiek* vanwege hun etniciteit of hun achtergrond als immigrant staande werden gehouden.

Uitgaande van het gemiddelde van de antwoorden voor verzamelgroepen:

- Zes op de tien of 58% van de Noord-Afrikaanse respondenten die door de politie staande werden gehouden, zijn van mening dat zij specifiek vanwege hun etniciteit of hun achtergrond als immigrant staande werden gehouden.
- Een op de twee Roma en vier op de tien Midden- en Oost-Europeanen zijn van mening dat zij door de politie staande zijn gehouden op basis van hun etniciteit of hun achtergrond als immigrant.
- Bij de cijfers voor individuele groepen blijkt duidelijk dat het hoge aantal mensen uit de verzamelgroep 'Midden- en Oost-Europeanen' die door de politie staande werden gehouden en zich daarbij gediscrimineerd voelden, het resultaat is van het hoge aantal Albanezen dat staande is gehouden in Italië en Griekenland en het hoge aantal Roemenen in Italië met dezelfde ervaring.

Uit deze resultaten blijkt dat bepaalde etnischeminderheids- en immigrantengroepen vinden dat zij door de politie in sterke mate worden gediscrimineerd en dat bepaalde lidstaten streng politietoezicht uitoefenen op minderheidsgemeenschappen. Het volledige gegevensbestand zal een analyse mogelijk maken van de aantal keren dat leden van de onderzochte groepen staande zijn gehouden en met name de gevallen die door verzamel- en individuele groepen respondenten in alle lidstaten gedurende een periode van twaalf maanden als discriminerend werden ervaren. In dit opzicht zullen de resultaten veel duidelijk maken over naar 'wie' de meeste politieaandacht uitgaat en zullen de resultaten verder kunnen worden geanalyseerd aan de hand van respondentkenmerken als geslacht, leeftijd en religie. Bovendien zal het volledige gegevensbestand informatie bieden over het feit of respondenten op het moment dat ze staande werden gehouden te voet waren of in een voertuig zaten en wat er tijdens het staande houden met ze gebeurd is – bijvoorbeeld of om hun identiteitsbewijs werd gevraagd en of ze een waarschuwing of geldboete kregen of gearresteerd werden.

Voor tien lidstaten zijn met behulp van EU-MIDIS gegevens verzameld over het aantal en de frequentie van de gevallen van staande worden gehouden door de politie voor een aselechte steekproef van 500 respondenten uit de meerderheidsbevolking die in hetzelfde gebied wonen als minderheden. In totaal werden 5 000 vraaggesprekken met leden van de meerderheidsbevolking gegenereerd. Deze bevindingen zullen worden geanalyseerd in een toekomstig EU-MIDIS 'Data in Focus'-verslag waarin de enquêteresultaten met betrekking tot wetshandhaving en ervaringen bij grenscontroles in detail zullen worden behandeld.

HOE KUNNEN DE RESULTATEN VAN DE ENQUÊTE VAN NUT ZIJN VOOR BELEIDSMAKERS?

De resultaten wijzen op een aantal kwesties met betrekking tot de situatie van verschillende minderheden op nationaal en communautair niveau die beleidsmakers en mensen op het terrein moeten aanpakken en die, na een volledige analyse van het gegevensbestand, verder zullen worden behandeld in toekomstige verslagen van EU-MIDIS.

- Welk beleid en welke actieplannen bestaan er op Gemeenschaps- en lidstaatniveau om het bewustzijn bij kwetsbare minderheden over hun rechten in de context van Europese en nationale wetgeving te verhogen? Hoe kunnen deze doelgericht worden gecommuniceerd zodat de verschillende groepen zich ervan bewust worden?
- Hoe zou een op rechten gebaseerde en servicegerichte cultuur kunnen worden ontwikkeld die kwetsbare minderheden ertoe aanspoort hun ervaringen met discriminatie te melden en dit voor hen gemakkelijker maakt?
- Hoe kunnen minderheden ervan worden verzekerd dat hun klachten serieus worden genomen en worden afgehandeld door de verantwoordelijke organisaties en openbare instanties?
- Wat is het effect van het beleid en de actieplannen die momenteel van kracht zijn op Gemeenschaps- en lidstaatniveau om discriminatie van minderheden aan te pakken? Zijn er voorbeelden van goede praktijken waarvan zowel op de korte als de lange termijn is gebleken dat ze de situatie van verschillende minderheidsgroepen verbeteren?
- Welk sociaal beleid (werkgelegenheid, huisvesting, gezondheidszorg, maatschappelijk werk, scholing) is het meest gericht op het aanpakken van discriminatie van minderheden en zijn de benodigde financiële middelen toegewezen? Worden financiële middelen voor sociaal beleid beschikbaar gemaakt waar ze het meest nodig zijn en is dit beleid gericht op de juiste minderheidsgroepen en/of groepen binnen minderheidsgemeenschappen – zoals vrouwen of ouderen?
- Wat kan worden gedaan met het oog op de ervaringen van minderheden als slachtoffer van misdrijven met racistische motieven? Wat kan worden gedaan om te zorgen dat racistische slachtoffering een hoge prioriteit krijgt als aandachtspunt voor actieve wetshandhaving?

- Wat moet er specifiek worden gedaan om slachtoffers ertoe aan te moedigen van hun ervaringen als slachtoffer van misdrijven met racistische motieven aangifte te doen bij de politie? Hoe kunnen verschillende groepen ertoe worden aangemoedigd aangifte te doen?

- Welke invloed heeft etnische profilering door wetshandhavers op verschillende minderheden en op verschillende mensen binnen minderheidsgroepen – zoals jonge mannen? Wat kan de invloed zijn van profileringspraktijken die minderheden als discriminerend ervaren?

Voorbeelden van specifieke bevindingen uit EU-MIDIS die tot beleidsvragen en concrete acties zouden kunnen leiden:

Voorbeeld 1:

Het in de enquête gemelde aantal incidenten van discriminatie en criminele slachtoffering:

- EU-MIDIS toont de mate van discriminatie en criminele slachtoffering die de geënquêteerden gedurende een periode van twaalf maanden hebben ervaren.
- Deze resultaten kunnen in elke lidstaat worden vergeleken met officiële overheidsgegevens over discriminatie en slachtoffering (in de vorm van gemelde incidenten, misdrijven waarvan aangifte is gedaan en rechtszaken) en met cijfers van niet-officiële bronnen zoals ngo's.
- De omvang van discriminatie en racistische slachtoffering die mogelijk niet wordt gemeld of waarvan mogelijk geen aangifte wordt gedaan, kan in elke lidstaat worden gemeten met betrekking tot de bevroegde minderheidsgroep(en) en de bevindingen kunnen leiden tot kritiek op bestaand beleid of op het ontbreken van beleid met het oog op en als reactie op discriminatie en racistische slachtoffering.

Voorbeeld 2:

Redenen waarom geen aangifte wordt gedaan van discriminatie en slachtoffering:

- Aan alle respondenten die aangaven gedurende de afgelopen twaalf maanden te zijn gediscrimineerd of het slachtoffer te zijn geweest van misdrijven, is gevraagd of zij, of iemand anders, het laatste incident dat zich had voorgedaan hebben gemeld of er aangifte van hebben gedaan – hetzij, in het geval van discriminatie, bij een organisatie, een bureau of op de plek waar de discriminatie

zich had voorgedaan, hetzij bij de politie in het geval ze slachtoffer waren van een misdrijf – en zo niet, waarom niet.

- Het volledige gegevensbestand van de enquête kan een gedetailleerde uitsplitsing bieden van de redenen waarom de verschillende groepen niet tot melding of aangifte zijn overgegaan. Deze resultaten zullen inzicht bieden in het niet doen van melding of aangifte, waardoor beleidsmakers de oorzaken hiervan beter kunnen begrijpen en hier iets aan kunnen doen teneinde mensen te stimuleren in de toekomst vaker over te gaan tot melding of aangifte.

Voorbeeld 3:

De frequentie van incidenten van discriminatie en racistische slachtoffering in een periode van twaalf maanden:

- Uit het volledige enquêtegegevensbestand zal blijken hoe vaak de respondenten in de afgelopen twaalf maanden te maken hebben gehad met elk type discriminatie en elk type misdrijf.
- Deze gegevens zullen een belangrijke bron van informatie zijn voor mensen die beter inzicht willen krijgen in discriminatie en misdrijven met racistische motieven en hier iets tegen willen doen, aangezien de gegevens laten zien welke groepen en welke personen binnen groepen

(bijvoorbeeld op basis van geslacht en leeftijd) gedurende een periode van twaalf maanden herhaaldelijk het slachtoffer van discriminatie of een misdrijf worden.

- Beleidsmakers en wetshandhavers kunnen veel doen met dergelijke gegevens: zij kunnen bijvoorbeeld middelen bestemmen voor de mensen die het vaakst te lijden hebben onder discriminatie en slachtoffering binnen een groep en zij kunnen de publieke en private diensten aanpakken waar discriminatie van specifieke groepen zich het vaakst lijkt voor te doen.

Zie voor meer informatie en toekomstige EU-MIDIS-verslagen:

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

Gallup Europe heeft het veldwerk voor EU-MIDIS verricht onder supervisie van FRA-medewerkers die aan trainingssessies voor interviewers hebben deelgenomen en het veldwerk in geselecteerde lidstaten hebben geobserveerd.

Bevraagde groepen

In elke lidstaat werden groepen op basis van de volgende overwegingen voor een interview geselecteerd:

- op basis van informatie die aan het FRA is aangeleverd door het Informatienet inzake Racisme en Vreemdelingenhaat (RAXEN), dat bestaat uit 27 nationale knooppunten die het Bureau voorzien van gedetailleerde nationale jaarverslagen over de kwetsbaarheid van verschillende minderheden voor discriminatie en slachtoffering in elke lidstaat;
- vanwege het feit dat het de grootste minderheidsgroep(en) is of zijn voor onderzoek in elk land; een totale omvang van minimaal 5% was voldoende voor een aselechte steekproeftrekking in bepaalde gebieden;
- vanwege een voorkeur voor groepen die in meer dan één lidstaat konden worden onderzocht, waardoor 'verzamelgroepen' konden worden samengesteld – zoals 'Noord-Afrikanen' – om de resultaten te kunnen vergelijken.

In het kader van EU-MIDIS werden in elke lidstaat van de EU een tot drie groepen immigranten, etnische minderheden of nationale minderheden bevraagd, en minimaal 500 mensen per groep in elk land.

Uit deze uiteenlopende doelpopulaties werd een aantal bevolkingsgroepen die een bepaalde nationaliteit of nationaliteiten delen, evenals nationale minderheden zoals de Roma, voor de enquête als 'verzamelgroepen' aangemerkt.

EU-MIDIS – onderzochte groepen

Oostenrijk	Turken voormalig Joegoslaven ¹
België	Noord-Afrikanen ² Turken
Bulgarije	Roma Turken
Tsjechië	Roma
Cyprus	Aziaten ³
Denemarken	Turken Somaliërs
Duitsland	Turken voormalig Joegoslaven
Griekenland	Albanezen Roma
Estland	Russen
Finland	Russen Somaliërs
Frankrijk	Noord-Afrikanen Afrikanen uit landen in Sub-Sahara-Afrika ⁴
Hongarije	Roma
Ierland	Midden- en Oost-Europeanen ⁵ Afrikanen uit landen in Sub-Sahara-Afrika
Italië	Albanezen Noord-Afrikanen Roemenen
Letland	Russen
Litouwen	Russen
Luxemburg	voormalig Joegoslaven
Malta	Immigranten uit Afrika (Noord-Afrika en landen in Sub-Sahara-Afrika)
Nederland	Noord-Afrikanen Turken Surinamers
Polen	Roma
Portugal	Brazilianen Afrikanen uit landen in Sub-Sahara-Afrika
Roemenië	Roma
Slowakije	Roma
Slovenië	Serviërs Bosniërs
Spanje	Noord-Afrikanen Zuid-Amerikanen Roemenen
Zweden	Irakezen Somaliërs
Verenigd Koninkrijk	Midden- en Oost-Europeanen

1 Zij die afkomstig zijn uit een van de staten die zijn voortgekomen uit voormalig Joegoslavië.

2 Algerije, Egypte, Libië, Marokko, Soedan, Tunesië, Westelijke Sahara.

3 Het Indiase subcontinent en Zuidoost-Azië.

4 Alle overige Afrikaanse landen die niet worden aangemerkt als Noord-Afrikaans – waaronder Surinaamse respondenten die afkomstig zijn uit landen in Sub-Sahara-Afrika.

5 Een van de twaalf nieuwe lidstaten van de EU, behalve Cyprus en Malta, aangeduid met de code MOE.

Enquêtelocaties

Aangezien immigratie hoofdzakelijk in stedelijke gebieden geconcentreerd is, zijn in het kader van EU-MIDIS groepen in stedelijke en semistedelijke locaties bevestigd, waarbij de aandacht met name lag op hoofdsteden en een of twee andere stedelijke gebieden met een hoge concentratie van de geselecteerde minderheid of minderheden die in elke lidstaat werden geënuquêteerd.

Om er echter voor te zorgen dat ook nationale minderheden die zich vooral op het platteland bevinden voldoende aan bod zouden komen of wanneer er niet echt afzonderlijke, duidelijk onderscheiden stedelijke gebieden waren (bijvoorbeeld in het geval van Cyprus en Malta), is voor de enquête gebruikgemaakt van steekproeftrekking 'op locatie', waarbij de minderheden bevestigd werden op de plek waar zij zich bevonden, hetgeen kan worden aangemerkt als 'nationaal'.

Het samenvoegen van groepen maakt een vergelijking mogelijk van de resultaten van verschillende lidstaten waar vergelijkbare groepen werden onderzocht, bijvoorbeeld:

- **Respondenten met een Roma-achtergrond** zijn in zeven lidstaten bevestigd: Bulgarije, Griekenland, Hongarije, Polen, Roemenië, Slowakije en Tsjechië.
- **Respondenten met een Turkse achtergrond** zijn in zes lidstaten bevestigd: België, Bulgarije, Denemarken, Duitsland, Nederland en Oostenrijk.
- In het volledige gegevensbestand wordt een gedetailleerde opsplitsing gemaakt van de respondenten naar land van herkomst en is ruimte voor een meer gerichte resultatenanalyse.

Geënuquêterden

In het kader van het onderzoek werd een steekproef getrokken van mannen en vrouwen van zestien jaar en ouder die:

- van zichzelf aangaven dat ze behoorden tot een van de immigranten-, nationale minderheids- of etnisch minderheidsgroepen die in elke lidstaat waren geselecteerd voor het trekken van de steekproef;
- al ten minste twaalf maanden in de lidstaat woonden;
- de landstaal of een van de landstalen van de onderzochte lidstaat voldoende beheersten om een eenvoudige conversatie te kunnen voeren met de interviewer (vertalingen van vragenlijsten werden in andere talen ter beschikking gesteld en in bepaalde landen werden interviewers geworven met dezelfde minderheidsachtergrond als de geënuquêterden om het interviewproces te vergemakkelijken).

Dekkingsgebied EU-MIDIS

Oostenrijk	Wenen
België	Brussel
	Antwerpen
Bulgarije	nationaal ⁶
Tsjechië	nationaal
Cyprus	nationaal
	Kopenhagen
Denemarken	Odense
	Berlijn
	Frankfurt
Duitsland	München
	Athene
	Thessaloniki
Griekenland	Tallinn
Estland	Het stedelijke gebied van Helsinki
Finland	Het stedelijke gebied van Parijs
	Marseille
	Lyon
Hongarije	Boedapest
	Miskolc
Ierland	Het stedelijke gebied van Dublin
Italië	Rome
	Milaan
	Bari
Letland	Riga
	Daugavpils
Litouwen	Vilnius
	Visaginas
Luxemburg	nationaal
Malta	nationaal
Nederland	Amsterdam
	Rotterdam
	Den Haag
	Utrecht
Polen	nationaal
Portugal	Het stedelijke gebied van Lissabon
	Setubal
Roemenië	nationaal
Slowakije	nationaal
Slovenië	Ljubljana
	Jesenice
Spanje	Madrid
	Barcelona
Zweden	Stockholm
	Malmö
Verenigd Koninkrijk	Het stedelijke gebied van Londen

6 Overeenkomstig de locatie van de desbetreffende doelgroepen.

In principe kan worden gesteld dat het veldwerk voor EU-MIDIS is uitgevoerd op twee duidelijk onderscheiden onderzoekslocaties:

- hoofdsteden en andere stedelijke centra – in negentien lidstaten,
- nationaal 'op locatie' – in acht lidstaten.

De resultaten van de enquête vertegenwoordigen de meningen en ervaringen van mensen die op de locaties wonen waar in elke lidstaat geënquêteerd is.

De opzet van de enquête

Voor de enquête werd gebruikgemaakt van de grondslagen van aselechte steekproeftrekking om te waarborgen dat de resultaten zo representatief mogelijk zouden zijn voor de onderzochte groepen op de locaties waar ze werden bevraagd.

De complexe aard van de doelbevolking van de enquête – verschillende groepen waarvan moeilijk een steekproef te trekken is in de 27 lidstaten van de EU – werd weerspiegeld door de al even complexe opzet van de steekproef waarvoor een aantal methoden werd gebruikt die allemaal, met de uitzondering van de netwerksteekproef, gebaseerd waren op aselechte steekproeftrekking.

In 6 van de 27 lidstaten werden de minderheden geïdentificeerd met behulp van een netwerksteekproef – wat ook wel wordt aangeduid als een 'convenience'-steekproef. Deze aanpak genereert vraaggesprekken door een steekproef van leden van de doelgroep te trekken via organisaties, zoals ngo's die met minderheden werken, of op locaties waar bepaalde minderheden vaak bij elkaar komen, zoals plekken waar erediensten worden gehouden of winkels die zich richten op specifieke minderheden.

Netwerksteekproeven werden alleen als laatste redmiddel voor EU-MIDIS toegepast in lidstaten waar een aselechte steekproef onvoldoende interviews opleverde gedurende een periode van enkele weken. Dit type 'convenience'-steekproef werd afgewezen als de hoofdsteekproefmethode voor de enquête aangezien dit meestal resultaten oplevert die niet representatief zijn voor de minderheidsbevolking in het algemeen maar die alleen opgaan voor die leden van minderheidsgroepen die met elkaar in verband staan omdat ze elkaar kennen (meestal op basis van vriendschap of werk). In vergelijking daarmee levert een aselechte steekproef resultaten op die representatiever zijn voor de populatie die wordt onderzocht en die daarom een betere basis bieden voor beleidsinitiatieven voor een brede gemeenschap in plaats van voor een select aantal leden.

Steekproeftrekking voor EU-MIDIS

De volgende aselechte steekproeftrekkingsmethoden zijn toegepast voor de enquête:

- op registers gebaseerde steekproeftrekking in lidstaten waar lijsten waarin mensen aan de hand van hun nationaliteit en/of staatsburgerschap geïdentificeerd worden beschikbaar waren, aan de hand waarvan een aselechte steekproef kon worden genomen;
- standaard aselechte routesteekproeftrekking, waarbij gebruik wordt gemaakt van primaire steekproefeenheden voor de toerekening van het aantal interviews aan de verschillende locaties (op basis van de beste beschikbare bevolkingsgegevens);
- gerichte telling en steekproeftrekking aan de hand van de Kish-grid binnen het huishouden op basis van het principe van de 'laatste verjaardag'.

Zie voor gedetailleerde informatie over het samenstellen van de steekproef het online Technisch verslag van EU-MIDIS:

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

Verslaglegging van de resultaten

De resultaten van EU-MIDIS kunnen op verschillende manieren worden vergeleken:

- vergelijkingen tussen lidstaten die vergelijkbare minderheidsbevolkingen hebben, bijvoorbeeld tussen landen waar Turkse respondenten zijn bevraagd of tussen landen waar Noord-Afrikanen zijn bevraagd;
- vergelijkingen tussen verschillende minderheidsgroepen in een lidstaat (indien er meer dan één groep is bevraagd in een lidstaat);
- vergelijkingen aan de hand van allerlei kenmerken van de respondenten zoals geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, werkgelegenheidsstatus, religie en moedertaal of -talen, tot en met details als het aantal kinderen in het huishouden en of het vraaggesprek plaatsvond in een buurt met overwegend minderheden;
- vergelijkingen tussen onderzochte minderheids- en meerderheidsgroepen die dezelfde vragen kregen voorgelegd met betrekking tot: 1) vragen in EU-MIDIS over ervaringen met wetshandhaving die werden gesteld aan minderheids- en meerderheidsbevolkingen die in dezelfde gebieden woonden in tien lidstaten; 2) de resultaten die werden gegenereerd uit dit onderzoek en de resultaten die werden gegenereerd uit dezelfde vragen die zijn gebruikt in andere onderzoeken naar de meerderheidsbevolkingen van de lidstaten – waaronder vragen die zijn ontleend aan de Eurobarometer;

- en, aangezien de resultaten de ervaringen betreffen van, overwegend, de grootste minderheidsgroepen in de EU die kwetsbaar zijn voor discriminatie en slachtoffering, kunnen er algemene vergelijkingen worden getrokken uit de enquête met betrekking tot de verschillende groepen die zijn onderzocht. Bij het maken van dergelijke vergelijkingen dient men echter wel voldoende rekening te houden met de zeer uiteenlopende achtergronden en context van elke groep in elke lidstaat.

Op basis van het onderzoek zullen de volgende publicaties worden uitgegeven, waarin de onderzoeksbevindingen op verschillende manieren worden geanalyseerd:

- **een volledig Technisch verslag** (april 2009),
- **een volledig Verslag van de resultaten** (eind 2009),
- **een reeks van maximaal 9 Data in Focus-verslagen** (in de loop van 2009 en 2010), waarin de belangrijkste bevindingen van het onderzoek worden gepresenteerd. **Data in Focus 1 gaat in op de resultaten met betrekking tot de Roma** (april 2009).

Het Bureau is voornemens om zodra alle 'Data in Focus'-verslagen over de enquête gepubliceerd zijn, het gegevensbestand van de enquête openbaar ter beschikking te stellen zodat geïnteresseerde partijen – zoals overheden, ngo's en onderzoekers – de gegevens verder kunnen analyseren.

KORTE BESCHRIJVING VAN DE GEËNQUÊTEERDE GROEPEN

In het kader van EU-MIDIS is informatie verzameld over de persoonskenmerken van elke respondent, zoals geslacht, leeftijd, moedertaal, nationaliteit, geboorteland, verblijfsduur in het land, werkgelegenheidsstatus, gezinsinkomen, aantal jaren opleiding, evenals religie of geloof. Alle resultaten van de enquête zijn geanonimiseerd en omgezet in statistische cijfers zodat niemand persoonlijk kan worden herkend. Alle informatie is op vrijwillige basis verstrekt.

Bovendien hebben de interviewers zelf achtergrondinformatie ingevuld over de buurt waar elk vraaggesprek gehouden is en over de omstandigheden van het gesprek, bijvoorbeeld of de geënquêteerde al dan niet alleen was tijdens het gesprek.

Bevindingen over de kenmerken van de respondenten en door de interviewers gegenereerde informatie zullen in de toekomst via de website van het Bureau beschikbaar worden gesteld voor nadere analyse door geïnteresseerden.

Herkomst

Vrijwel alle Roma-respondenten waren geboren in het land waarin ze werden geïnterviewd. Dit gold ook voor Russische en Turkse respondenten, waarvan slechts 10% minder dan tien jaar in het land had verbleven. 41% van de Russische en 35% van de Turkse respondenten is echter geen staatsburger van het land van verblijf.

In tegenstelling tot gevestigde groepen was de meerderheid van de Midden- en Oost-Europeanen in de afgelopen vijf jaar aangekomen in de lidstaat waar zij woonden (als gevolg waarvan zij het staatsburgerschap van hun nieuwe land van verblijf nog niet hadden verkregen; slechts 7% had dit wel al). Groepen Afrikanen uit Noord-Afrika en uit landen in Sub-Sahara-Afrika zijn het meest heteroog in de zin van de tijd die ze hebben doorgebracht in het land van verblijf, en deze groepen bestaan zowel uit recente immigranten als immigranten die al twintig jaar of meer in het land verblijven.

Sociaaldemografische en economische gegevens

Bij de meeste groepen zijn vrouwen en mannen gelijkelijk vertegenwoordigd onder de respondenten, maar er zijn iets meer mannen onder de Noord-Afrikaanse respondenten en

iets meer vrouwen onder de Russische respondenten. Een andere opmerkelijke uitzondering is dat vrijwel alle Afrikaanse immigranten in Malta mannen waren, hetgeen de specifieke vorm van migratie met betrekking tot Malta weerspiegelt. Vrouwen waren het meest vertegenwoordigd onder de Aziatische respondenten in Cyprus.

De Roma onderscheiden zich van de andere onderzochte groepen door het feit dat 30% van de Roma-respondenten in de steekproef niet meer dan vijf jaar naar school is geweest. 50% van de Russische respondenten en 40-45% van de Midden- en Oost-Europeanen en Noord-Afrikanen daarentegen is meer dan veertien jaar naar school geweest.

De werkloosheid is hoog onder de Roma (gemiddeld 23%), maar ook onder Afrikanen uit landen in Sub-Sahara-Afrika (18%). De arbeidsparticipatie is het hoogst onder Midden- en Oost-Europeanen (80% van de respondenten); werk is voor hen de belangrijkste reden om te emigreren. Onder Noord-Afrikanen, Roma en Turken zouden de werkloosheidscijfers hoger kunnen zijn als het niet zo was dat een groot percentage vrouwen ervoor kiest thuis te blijven om het huishouden te doen (30-40% van de vrouwelijke respondenten).

Religieuze en culturele achtergrond

Meer dan 95% van de Noord-Afrikaanse en Turkse respondenten was moslim en een vrijwel gelijk percentage Roma- en Russische respondenten verklaarde christen te zijn. Bij alle onderzochte groepen waren andere religies, evenals afwezigheid van religie, zeldzaam. Meer dan 90% van de Afrikanen uit landen in Sub-Sahara-Afrika en de Noord-Afrikanen verklaarde dat religie zeer of redelijk belangrijk is in hun leven. Het aantal respondenten dat zei religie niet erg belangrijk te vinden was het hoogst onder Russen (48%) en immigranten uit voormalig Joegoslavië (40%).

20 tot 30% van de geënquêteerde Afrikanen uit landen in Sub-Sahara-Afrika, Noord-Afrikanen en Turkse respondenten gaf aan in het openbaar een vorm van traditionele of religieuze kleding te dragen. In al deze groepen is het gebruikelijker dat vrouwen dergelijke kleding dragen dan mannen.

Europees Bureau voor de Grondrechten

EU-MIDIS in het kort

Inleiding tot de enquête van het FRA naar ervaringen met discriminatie in de Europese Unie

Ontwerp: red hot 'n' cool, Wenen

2010 – 20 blz. – 21 x 29,7 cm

doi:10.2811/19618

ISBN 978-92-9192-417-2

TK-30-09-186-NL-N

Op het internet is veel informatie over het Europees Bureau voor de Grondrechten beschikbaar via de website van het Bureau (<http://fra.europa.eu>).

© Europees Bureau voor de Grondrechten, 2009

Overname met bronvermelding is toegestaan, behalve voor commerciële doeleinden.

Disclaimer:

Indien u vragen heeft over deze vertaling raadpleeg dan de versie in het Engels, de originele en officiële versie van het document.

ISBN 978-92-9192-417-2

9 789291 924172

TK-30-09-186-NL-N

■ Publicatiebureau